

Nr 4

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner angående skogsbrukspolitiken.**Motionerna**

I motionen 1973:49 av herr Fågelsbo (c) hemställs att riksdagen 1. beslutar om stöd till skogsbilvägar som upplåts för allmän trafik enligt med vad i motionen anförts, 2. till Underhållsbidrag till skogsbilvägar anvisar ett förslagsanslag av 3 800 000 kr. för budgetåret 1973/74.

I motionen 1973:52 av herrar Wikner (s) och Karlsson i Malung (s) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en sådan översyn av skogsvårdslagen som syftar till att skydda viltbiotoperna vid skogsvård och skogsavverkning.

I motionen 1973:202 av herr Jansson m. fl. (s) föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag syftande till att det statliga stödet till s. k. områdesplaner inom skogsdriften utvidgas till att gälla hela landet samt att en obligatorisk skyldighet i vissa fall bör åvila markägare att ingå i gemensamhetsskog.

I motionen 1973:795 av herr Strömberg m. fl. (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att skogsvårdslagen ses över och moderniseras under beaktande av ekologiska krav och naturvårdens och friluftslivets intressen.

I motionen 1973:807 av herr Öhvall m. fl. (fp, c, m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att förslag skyndsamt framläggs om försöksverksamhet med intensifierad skogsvård i Norrbottens län.

I motionen 1973:1418 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. (c) föreslås att riksdagen hos regeringen anhåller om skyndsamt utredning av frågan om hur spillvirke och sämre gallringsvirke skall tillvaratas så att det skogshygieniska tillståndet förbättras.

Utskottet

I förevarande betänkande sammanför utskottet sina synpunkter på ett antal motioner rörande skogsbruket och skogsbrukspolitiken.

I motionen 1973:49 hemställs att riksdagen beslutar att stöd skall utgå till underhåll av skogsbilvägar som upplåts för allmän trafik och att för ändamålet anvisas ett förslagsanslag av 3 800 000 kr. för nästa budgetår. Motionären anför att de möjligheter som nu finns att med förhöjt bidrag

till byggnadskostnaderna öppna fler vägar för fritidstrafik har givit små resultat.

Utskottet vill erinra om att möjligheterna att i ökad utsträckning göra skogsvägar tillgängliga för allmänheten för trafik med motorfordon behandlades av 1965 års riksdag i samband med prövningen av förslag i statsverkspropositionen (prop. 1965:1, bil. 11, p. H 6) om förhöjt bidrag till byggnadskostnaderna i fråga om skogshuvudväg av särskild betydelse från fritidssynpunkt. Det högre bidraget motiverades av angelägenheten att skogsvägar i större utsträckning än som då var fallet blev tillgängliga för trafik av allmänheten med motorfordon. Frågan om bidrag till underhåll av berörda vägar ansågs emellertid böra prövas i gängse ordning enligt bestämmelserna angående statsbidrag till enskild väghållning. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Utskottet vill ånyo understryka angelägenheten av att skogsbilvägar i största möjliga omfattning kan trafikeras av allmänheten. I överensstämmelse härmed tillstyrker utskottet i annat sammanhang Kungl. Maj:ts förslag om att förhöjt statsbidrag beviljas även för nästa budgetår till byggande av skogshuvudvägar av särskild betydelse från fritidssynpunkt. Däremot anser sig utskottet i avvaktan på prövningen av skogspolitiska utredningens kommande betänkande inte böra föreslå någon särskild riksdagens åtgärd i anledning av det i motionen 1973:49 framförda förslaget att utöka den särskilda statsbidragsgivningen till skogsbilvägar till att avse även underhållskostnaderna. Utskottet vill i sammanhanget fästa uppmärksamheten på att i årets statsverksproposition under sjätte huvudtiteln framlagts förslag om ökning av anslaget till bidrag till drift av enskilda vägar, m. m. från f. n. 60 milj. kr. till 75 milj. kr. för nästa budgetår. Vidare kan nämnas att Kungl. Maj:t den 27 oktober 1972 gett statens vägverk i uppdrag att företa en översyn av statsbidragssystemet för enskilda vägar. Vid översynen kommer att övervägas bl. a. den anpassning av bidragsbestämmelserna som kan behövas för att bidragen i rimlig utsträckning skall tillgodose de ändamål av allmänt intresse som är knutna till det enskilda vägnätet.

Enligt särskilda bestämmelser kan enskilda markägare i de fyra nordligaste länen få statligt stöd för bildande av s. k. samverkansområden i syfte att förbättra rationaliserings- och arronderingsförhållandena inom skogsdriften. Stödet utgår i form av bidrag till områdesplaner som underlag till samverkan. Bidragsgivningen finansieras med medel från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.

I motionen 1973:202 föreslås att det statliga stödet i nu förevarande avseende byggs ut till att omfatta hela landet. Motionärerna anser det dessutom nödvändigt att överväga en obligatorisk skyldighet för markägare att ingå i gemensamhetsskog, speciellt inom sådana områden där ägosplittringen utgör ett hinder för normal skogsskötsel såväl ur teknisk som biologisk synpunkt. Enligt motionen bör riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag i ämnet.

I anledning av förevarande motionsyrkande vill utskottet erinra om att

skogsbrukets planlägningsfrågor har behandlats av skogsbruksutredningen som i ett särskilt delbetänkande bl. a. framlagt förslag till kungörelse angående medel till områdesvis skogsproduktionsplanläggning (SOU 1968:8). Detta betänkande har efter remissbehandling överlämnats till skogspolitiska utredningen, som väntas avlämna sitt betänkande inom kort. Mot bakgrund av vad nu anförts synes i motionen väckta spörsmål kunna förväntas bli föremål för prövning utan någon särskild framställning från riksdagens sida.

I ett par motioner behandlas problem som sammanhänger med det moderna skogsbrukets inverkan på miljön i olika hänseenden. I motionen 1973:52 erinras om att rationaliseringen inom skogsbruket under de senaste åren utvecklats kraftigt och medfört nya brukningsmetoder med bl. a. allt starkare gallringsuttag och stora kalavverkningar. Dessa nya metoder innebär stora förändringar även för vilt av olika slag. Enligt motionärerna är det nödvändigt att vidta åtgärder för att förhindra att viltbiotoper spolieras för åtskilliga generationer framöver. Riksdagen bör därför hos Kungl. Maj:t begära en sådan översyn av skogsvårdslagen som syftar till att skydda viltbiotoperna vid skogsvård och skogsavverkning. Även i motionen 1973:795 framförs förslag om översyn av skogsvårdslagen. Motionärerna påpekar att nuvarande lag har en klart dominerande ekonomisk inriktning, medan miljöproblematiken behandlas mycket snävt. Enligt motionärernas uppfattning måste skogsvårdslagen moderniseras under beaktande av ekologiska krav och naturvårdens och friluftslivets intressen.

Motioner behandlande det moderna skogsbrukets inverkan på miljön har vid flera tillfällen under senare år varit föremål för riksdagens prövning, senast vid 1972 års riksdags höstsession (JoU 1972:46). I dessa sammanhang har understrukits betydelsen för den svenska ekonomin av att vi inom landet har ett högrationellt och effektivt skogsbruk. Samtidigt har vid riksdagsbehandlingen av hithörande frågor givits uttryck för uppfattningen att de miljömässiga olägenheterna av det moderna skogsbruket givetvis bör i möjlig mån begränsas. I sitt av riksdagen biträdda betänkande JoU 1972:46 framhöll jordbruksutskottet att utskottet i och för sig hyste förståelse för att en ökad mekanisering av skogsbruket kunde finnas nödvändig och att exempelvis trakthyggesbruk tillämpas i viss omfattning. Det var emellertid därvid enligt utskottets mening synnerligen angeläget att se till att de rent tekniska och företagsekonomiska synpunkterna på skogsbrukets bedrivande ej gavs en omotiverad tyngd i förhållande till samhällliga aspekter, exempelvis miljövärdets intresset och intresset att främja friluftslivet. Utskottet finner anledning att ånyo understryka vad sålunda anförts.

Som redovisades i utskottets betänkande JoU 1972:46 är det moderna skogsbruket och dess inverkan på miljön föremål för uppmärksamhet i olika sammanhang. Naturskyddskommittén skall sålunda beakta den förändring som sker av landskapet genom bl. a. skogsbrukets rationalisering. En av statens naturvårdsverk tillsatt arbetsgrupp med representanter även för domänverket, skogsstyrelsen, skogshögskolan och Sveriges

skogsägareföreningars riksförbund har nyligen framlagt en rapport rörande de speciella naturvårdsfrågor som är förknippade med det moderna skogsbruket. Rapporten, som även berör skogsbrukets inverkan på viltet, bearbetas f. n. inom naturvårdsverket. Verket avser att inom den närmaste tiden offentliggöra faktamaterial som ger underlag för en bedömning av följderna från naturvårdssynpunkt av den förväntade utvecklingen inom skogsbruket. Ett av syftena med arbetet är enligt naturvårdsverket att belysa det behov av ytterligare utredningar i ämnet som kan vara erforderliga. En särskild rapport kan vidare snart väntas föreligga från den särskilda arbetsgrupp som föregående år tillsattes av jordbruksministern för studium av kalhyggenas omfattning och verkningar. Slutligen kommer skogspolitiska utredningen, som nämnts i det föregående, att inom kort framlägga sitt betänkande.

De föreliggande motionerna berör viktiga frågor för vårt skogsbruk och vår miljö. Med hänsyn till vad i det föregående redovisats finner utskottet emellertid anledning anta att syftet med nu berörda motioner kommer att tillgodoses utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1973:1418 anføres att många faktorer medverkat till att alltmera spillvirke blir kvar i skogsmarkerna. Motionärerna nämner särskilt snöbrutna och stormfällda träd, svampangripna träd och avfallsvirke från avverknings- och framhållar- och forsknings- och påvisat hur detta virke blir yngelplatser för insekter som vid massförökning kan göra stor skada på växande skog, med nedsatt tillväxt som följd. Enligt motionärerna bör riksdagen anhålla om skyndsamt utredning av frågan om hur spillvirke och sämre gallringsvirke skall tillvaratas så att det skogshygieniska tillståndet förbättras.

Utskottet vill i anledning härav hänvisa till de utredningar som tidigare verkställt i anledning av väckta motioner i ämnet (JoU 1971:54 och JoU 1972:46). Enligt vad därvid redovisats anordnade skogsstyrelsen, i syfte att finna en början till en bredare lösning av nu ifrågakommande problem, i samarbete med skogshögskolan och Stiftelsen Skogsarbeten en större skogsskyddskonferens i november 1970 för representanter för skogsbruk, skogsindustri och forskning. Mötet resulterade i ett antal rekommendationer som bl. a. gick ut på att skogsbruket och skogsindustrin skulle försöka åstadkomma en bättre samordning mellan avverkning, transport och industri för att i görligaste mån undvika alltför stor lagring av obarkat virkessortiment i skogen under vissa kritiska perioder. Den centrala konferensen har sedan följts upp av ett antal regionala överläggningar, och på några håll har länsvisa skogsskyddskommittéer bildats. Det förutsattes vid förenämnda skogsskyddskonferens att en ny sådan skulle anordnas inom tre år för genomgång av hur skyddet mot insekterna utvecklats och för överläggning om de vidare åtgärder som kunde komma att erfordras. Under hösten 1972 har vidare en central skogsskyddskommitté bildats med representanter för skogsstyrelsen, skogshögskolan och skogsnäringen.

Mot bakgrunden av de initiativ som tagits på skogsskyddets område

finner utskottet sig även i detta fall kunna förutsätta att åtgärder i motionens syfte kommer att vidtagas utan något särskilt riksdagens uttalande.

Vad slutligen gäller yrkandet i motionen 1973:807 att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att förslag skyndsamt framläggs om försöksverksamhet med intensifierad skogsvård i Norrbottens län vill utskottet hänvisa till att riksdagen hösten 1972 vid behandlingen av propositionen 1972:111 angående regional utveckling och hushållning med mark och vatten på förslag av inrikesutskottet (InU 1972:28) biföll ett motionsyrkande av motsvarande innebörd så till vida, att riksdagen som sin mening gav Kungl. Maj:t till känna att förslag till ett norrländskt skogsvårdsprogram borde läggas fram redan till innevarande års riksdag och att i detta program särskilt borde beaktas skogsvårdsproblemen i Norrbottens län. Enligt vad utskottet under hand inhämtat bereds ärendet f. n. inom jordbruksdepartementet. Motionen 1972:807 påkallar därför ingen särskild åtgärd av riksdagen.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. lämnar motionerna 1973:49 och 1973:807 utan åtgärd,
2. anser motionerna 1973:52, 1973:202, 1973:795 och 1973:1418 besvarade med vad utskottet anført.

Stockholm den 27 februari 1973

På jordbruksutskottets vägnar
ERIC MOSSBERGER

Närvarande: herrar Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Antby (fp)*, Hedin (m), Hedström (s), Jonasson (c), Magnusson i Tanum (s), fru Anér (fp), herrar Augustsson (s), Takman (vpk), Johansson i Holmgården (c), fru Olsson i Helsingborg (c), herr Wikner (s)*, fru Theorin (s) och herr Leuchovius (m) dock att vid behandlingen av motionerna 1973:202, 1973:795, 1973:807 och 1973:1418 fru Lindberg (s) deltagit i stället för herr Wikner (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

